

Inlichtingenplicht en maatregelen

Iedereen die een bijstandsuitkering ontvangt of aanvraagt, heeft een **inlichtingenplicht** naar de gemeente. Op grond **van** de Participatiewet is iemand verplicht om de gemeente alle inlichtingen te verstrekken die de gemeente nodig heeft om het recht op een bijstand vast te stellen. Als iemand niet aan de **inlichtingenplicht** heeft voldaan, dan mag de gemeente daar een sanctie op stellen of maatregelen aan verbinden. Hieronder onder andere een veel in de media besproken zaak voor de CRvB over de **inlichtingenplicht** bij het structureel ontvangen **van** boodschappen. Daarnaast initiatieven die genomen worden om schrijnende situaties bij **schending van** de **inlichtingenplicht** te voorkomen: een initiatiefwet en de instelling **van** een signaleringsteam om signalen **van** burgers en professionals die tegen de hardheid **van** de Participatiewet aanlopen te benutten.

CRvB: Gemeente vorderde terecht bijstand terug vanwege boodschappen

De gemeente Wijdmeren heeft terecht bijstand **van** een inwonster teruggevorderd, omdat zij lange tijd boodschappen **van** haar moeder kreeg en dit niet had gemeld. De ontvangen boodschappen leverden de inwonster een structurele en behoorlijke besparing in de kosten **van** levensonderhoud op. Het bedrag **van** de terugvordering wordt wel verlaagd **van** ruim € 7.000,- naar ruim € 2.800,-. Dit heeft de Centrale Raad **van** Beroep vandaag geoordeeld.

Terugvorderen verplicht

Wie niet zelf kan voorzien in de algemeen noodzakelijke kosten **van** het bestaan, zoals de kosten **van** een woning, voedsel en kleding, kan aanspraak maken op bijstand. Als je met inkomen of vermogen, of op een andere manier zelf voor een deel die kosten kunt betalen, heb je recht op minder bijstand. Een bijstandsgerechtigde moet alles wat **van** belang is voor het recht op bijstand en de hoogte **van** de uitkering aan de gemeente melden. Dit wordt de inlichtingenverplichting genoemd.

Dat de inwonster structureel boodschappen **van** haar moeder ontving en daarmee bespaarde op de kosten **van** levensonderhoud was **van** belang voor het recht op bijstand. Zij had dit dus moeten melden, maar heeft dit niet gedaan. Toen de gemeente daar achter kwam, moest de gemeente de bijstand met terugwerkende kracht herzien. Zij hield daarbij rekening met de lagere kosten **van** levensonderhoud en vorderde de te veel betaalde bijstand terug. Een gemeente is dat bij **schending van** de inlichtingenverplichting op grond **van** de Participatiewet verplicht te doen.

Als een gemeente door **schending van** de inlichtingenverplichting niet precies kan vaststellen hoeveel op de kosten is bespaard, moet zij een schatting maken. De Nibudnormen geven een algemeen geaccepteerd richtsnoer om te bepalen hoeveel een huishouden nodig heeft om in bepaalde kosten te voorzien. Daarom mocht de gemeente deze norm gebruiken om te schatten wat de besparing **van** de inwonster is geweest en hoeveel minder bijstand zij nodig heeft gehad.

De inwonster heeft niet aannemelijk gemaakt dat deze schatting onjuist zou zijn. Zij heeft geen duidelijkheid gegeven over wat zij precies **van** haar moeder gekregen heeft.

Boodschappen zijn geen giften

Gemeenten mogen volgens de Participatiewet beleid voeren welke giften en tot welk bedrag deze giften vrij gelaten worden en niet op de bijstand in mindering worden gebracht. In het systeem **van** de Participatiewet zijn ontvangen boodschappen **van** een derde echter geen giften. Dat de Staatssecretaris **van** Sociale zaken en Werkgelegenheid in een brief aan de Tweede Kamer ontvangen boodschappen mogelijk als gift heeft aangemerkt, maakt dat niet anders. Daarvoor is een wetswijziging nodig. De gemeente hoefde de boodschappen dus niet als giften buiten beschouwing te laten. De gemeente hoefde bij het bepalen **van** de besparing door de boodschappen ook geen rekening te houden met het giftenbeleid **van** de gemeente. Volgens dat beleid kunnen incidentele en vrij beschikbare giften worden vrijgelaten. De boodschappen die de inwonster **van** haar moeder kreeg voldeden niet aan dat beleid: die boodschappen kreeg de inwonster structureel en dus niet incidenteel en die kon zij ook niet als geld vrij besteden.

Verschil met Voedselbank

De Voedselbank Gooi en Omstreken verstrekt op verzoek en na een intake voedselpakketten als noodhulp. Om voor een voedselpakket in aanmerking te komen, wordt een financiële beoordeling gemaakt. Het gaat in eerste instantie vaak om een periode **van** drie maanden en gebruikers **van** de Voedselbank kunnen begeleid worden om de zelfredzaamheid te vergroten. De bedoeling is dat het een tijdelijke ondersteuning is. In deze zaak was de verstrekking **van** boodschappen door de moeder, anders dan de voedselpakketten **van** de Voedselbank, geheel vrijblijvend en op geen enkele wijze gebonden aan een voorafgaande aanvraag, voorwaarden, een financiële drempel of een tijdsbeperking. Daarom zijn dit geen gelijke gevallen en slaagt het beroep op het gelijkheidsbeginsel niet.

Eindoordeel

De Centrale Raad **van** Beroep concludeert dat de gemeente Wijdmeren terecht de bijstand heeft teruggevorderd ter hoogte **van** de Nibudnorm. Wel wordt het bedrag **van** de terugvordering verlaagd, omdat de gemeente zelf een gedeelte **van** de totale periode **van** drie jaar heeft laten vallen en omdat de gemeente over een ander gedeelte **van** die drie jaar onvoldoende bewijs heeft geleverd dat de inwonster boodschappen ontving. Daarom heeft de Centrale Raad **van** Beroep de terugvordering vastgesteld op een bedrag **van** € 2.835,41. Verder moet de gemeente € 200,- aan immateriële schadevergoeding betalen vanwege een onrechtmatig huisbezoek. Het college moet ook de proceskosten **van** de inwonster betalen.

Zaaknummer 19/4858 PW, 21/925 PW, 21/1948 PW, [ECLI:NL:CRVB:2021:1918](#)